

Warszawa, 13 września 2021 r.

Transformacja energetyczna stoi. Jak dać impuls do budowy nowych mocy?

Rynek mocy, który miał wspierać transformację energetyczną nie spełnia swojej funkcji. Wszedł w życie w 2018 r., a jego wdrożenie było zastrzykiem gotówki dla elektrowni węglowych. Każdy z nas, a w szczególności przemysł, dopłaca do niego w rachunku za prąd. Od 2025 r. w rynku mocy już nie będzie można wspierać jednostek węglowych, ponieważ emitują powyżej 550 g/kWh. Oznacza to kres pomocy publicznej dla węgla w elektroenergetyce. Czy w tym kontekście utrzymanie rynku mocy ma jeszcze sens?

W najnowszej analizie, na działający w Polsce mechanizm patrzymy przez pryzmat doświadczeń Wielkiej Brytanii. Głównym wnioskiem z brytyjskiej lekcji jest to, że rynek mocy nie jest i nie może być jednym narzędziem transformacji energetycznej. Nie tworzy impulsu do budowy nowych mocy, bo jego zadaniem jest utrzymanie stabilnych dostaw po najniższej cenie. Trzeba więc pozwolić na przekształcenie mechanizmu w rynek mocy i elastyczności i wprowadzić inne zmiany na rynku. Jakie?

Kluczową bolączką polskiego systemu energetycznego jest potrzeba budowy nowych mocy. Do 2030 r. nawet 25,5 GW (z 30 GW) mocy węglowych może zostać wyłączonych z powodów ekonomicznych i technicznych. Tymczasem brak nowych projektów blokuje odchodzenie od węgla, co obciąża gospodarkę i odbiorców energii kosztami CO₂ oraz coraz większym ryzykiem niezbilansowania dostaw energii. Rynek mocy nie tylko nie stworzył impulsów do nowych inwestycji w Polsce, ale zacementował obecność w systemie starych bloków węglowych na kolejne lata. Nie pobudził inwestycji w gaz, nie wpłynął na rozwój OZE i odsunął w czasie decyzje o przebudowie sektora energetycznego.

- Jesienne aukcje rynku mocy są kluczowe dla transformacji energetycznej w Polsce. To ostatnia szansa na inwestycje w elastyczne moce gazowe. Potrzebujemy około 2 GW do zbilansowania w krótkim czasie systemu z rosnącym udziałem OZE. Nie jesteśmy zwolennikami rynku mocy, ale skoro już jest – to trzeba go poprawić. Ponieważ za chwilę stare jednostki węglowe nie będą mogły uczestniczyć w rynku mocy, trzeba zmodyfikować mechanizm tak, aby zwiększyć podaż nowych projektów: kogeneracji, DSR, magazynów, hybryd OZE. Trzeba też jasno określić definicje i role poszczególnych elementów w rynku mocy – wylicza dr Joanna Maćkowiak-Pandera, prezeska Forum Energii.

Planując reformę rynku mocy, warto korzystać z doświadczeń państwa, które jako pierwsze w Europie wprowadziło podobny mechanizm, czyli Wielkiej Brytanii. Właśnie doświadczeniom tego kraju Forum Energii wraz z Aurorą Energy Research przyglądają się w raporcie „Rynek mocy do zmiany”, szukając wniosków dla Polski. Analiza wskazuje, że podobnie jak w Polsce, rynek mocy na wyspach nie zmotywował dużych inwestycji do wejścia na rynek, a sama jego konstrukcja była wielokrotnie modyfikowana.

Tymczasem to właśnie Wielka Brytania jest doskonałym przykładem tego, jak w krótkim czasie – zaledwie dekady, przy wysoko konkurencyjnym rynku energii, kraj może odejść od węgla, nie wystawiając na szwank bezpieczeństwa energetycznego oraz utrzymując w ryzach ceny energii. Należy pamiętać, że Wielka Brytania miała inny punkt startowy transformacji – czerpie energię z elektrowni gazowych i atomu oraz ma znaczny udział OZE w miksie energetycznym. Podstawą brytyjskiego sukcesu transformacji nie było jednak wdrożenie rynku mocy, lecz kompleksowa, szeroko zakrojona reforma rynku energii.

Polska powinna podejść do transformacji sektora w podobny sposób. Rynek mocy może ją wspierać, ale tylko w połączeniu z dodatkowymi regulacjami.

- Jest jasne, że sam rynek mocy nie zagwarantuje efektywnej kosztowo transformacji energetycznej w stronę neutralności klimatycznej. Potrzebujemy krajowej strategii dla gazu – bo jego potencjał jest ograniczony ze względu na zasoby oraz ochronę klimatu. Mamy dużą konkurencję z innych sektorów: ciepłownictwa, ogrzewnictwa i przemysłu. Gaz jest nam na razie potrzebny, ale w rozsądnych ilościach – mówi Joanna Pandera.

Aby reforma sektora energetycznego się powiodła, niezbędne są:

- Strategia dla gazu – obejmująca modelowanie jego zużycia we wszystkich sektorach wraz ze strategią zastępowania go zielonym wodorem.
- Strategia rozwoju odnawialnych źródeł energii – bo to one odegrają kluczową rolę w transformacji energetycznej w Polsce wraz z mechanizmami wspierającymi integrację źródeł w sieci.
- Plan wyłączenia starych mocy węglowych i ułożenia strategii sektora wobec EU ETS.
- Jasne i realistyczne cele budowy nowych mocy oraz mechanizmy ich dodatkowego wsparcia – zawarte w Polityce Energetycznej Państwa i konsekwentnie komunikowane przez instytucje państwowe.
- Rozwój usług regulacyjnych i wdrożenie reformy rynku bilansującego, które wesprą poprawę elastyczności systemu energetycznego.
- Modyfikacja rynku mocy z umożliwieniem wejścia nowych, rozproszonych zasobów – np. magazynów, kogeneracji, DSR, hybryd OZE itd.

Rząd powinien jasno zadeklarować jaka jest przyszłość rynku mocy w związku z wejściem w życie standardów emisji, co jest ważne dla zaktywowania uczestników rynku i wsparcia rozwoju projektów. W tej chwili sektor czeka na decyzje. Reforma rynku mocy powinna się składać z:

- Weryfikacji współczynników wykorzystywanych mocy, które mogą uczestniczyć w mechanizmie – tak aby zwiększyć szanse na wejście na rynek elastycznych zasobów.
- Zmniejszenie barier wejścia na rynek poprzez obniżenie kar za niedostarczenie mocy, zwiększenie przejrzystości aukcji oraz uproszczenie przepisów prawnych.
- Zwiększenie transparentności oraz pewności regulacyjnej poprzez poprawę komunikacji, m.in. publikacje szczegółowych wyników aukcji, jasną metodykę oceny zasobów oraz weryfikację PEP2040.
- Rozwijanie usług regulacyjnych (np. tych, które służą regulacji częstotliwości). Są one szansą na poprawę elastyczności poza rynkiem mocy i mogą uzupełniająco ograniczać koszty rynku mocy, poprawiać integrację źródeł OZE i wspierać transformację.

Kontakt dla mediów:

Aleksandra Dziadykiewicz, aleksandra.dziadykiewicz@forum-energii.eu

---

Rynek mocy do zmiany | Doświadczenia Wielkiej Brytanii i wnioski dla Polski

Opracowanie: dr Joanna Maćkowiak-Pandera

Analiza: Aurora Energy Research

Data publikacji raportu: 13 września 2021 r.

Wszystkie analizy i publikacje Forum Energii są nieodpłatnie udostępniane i mogą być powielane pod warunkiem wskazania źródła i autorów.